

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

125. An licitum sit eum, qui paratus est cænare, invitare causa urbanitatis ad cænandum in die ieiunii? Et ex doctrina huius quæstionis infertur etia[m] vendentes in diebus ieiunii, cibos prohibitos, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

citado dize, que la cantidad de dos onças no es materia de pecado mortal, sino que se ha de juzgar por parua; però Antonio de Leon en la erudita question, que tratò del *Chocolate*, *part. 3. n. 21.* reduce la paruidad de materia a dos onças, o onça y media, diziendo, porque ay quien reduzga la colacion a la quarta parte de la cena comun, no es mal fundamento para dezir, que la quarta parte de la colacion sea materia parua, de donde colige, que como vnos reduzgan esto à seis, otros à ocho onças, los que dixeren, que la colacion se ha de hazer en cantidad de seis onças, diran que la paruidad de la materia se ha de reducir a onça y media, que es la quarta parte; y los que lleuaren, que la cantidad de la dicha colacion ha de ser en ocho onças diran, que la paruidad sera dos: con esta sententia se

conforma Antonio Diana *5. part. tract. 5. resol. 11.* Hoc supposito, vt dixi, respondet affirmatiuè ad questionem. Et ita in terminis illam tenet Pater Pelizarius *vbi sup. in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 11.* vbi sic ait: [Concedo tamen, quòd si quis in collatione vespertina sumat vncias decem cibi communis, peccat solum venialiter. Idque colligo ex eo, quòd iuxta dicta, probabile est posse licitè sumi in vespertina refectiuncula octo vncias absque vilo peccato; & alias probabile putant Turrianus *p. 1. Sum. cap. 256. d. 27. n. 2.* & Diana *p. 5. tract. 5. resol. 11.* ad violatiuam ieiunij mortalem non sufficere quantitatem duarum vnciarum cibi communis; & consequenter censent comedentem dictas duas vncias, peccare solum venialiter contra legem ieiunij. Vnde fit, vt sumens in collatione ieiunij duas vncias, vltra octo, quæ conceduntur, peccet solum venialiter. Quod Confessarij bene notent, ad subleuandam summam difficultatem, quam plures fideles sentiunt in obseruandis Ecclesiæ ieiunijs.] Ita ille, & ego. Quare nimis rigidum puto amicissimum Lezanam, qui in *Summa q. Reg. tom. 1. verb. ieiunium, num. 4.* tantum concedit in collatione ferotina, tres, aut quatuor vncias. Nec deseram hic obiter adnotare nouissimè Ioannem Henrici in *pract. q. sect. 16. q. 4.* docere, [que la cantidad de las ocho onças para colacion, no se han de entender con las frutas muy humidas, como son uuas, y ceruelas frescas, y cosas semejantes, porque doze onças desta frutas muy humidas son ocho de las frutas secas, y assi la maior cantidad de lo humido, equiuale à menor cantidad de cosas secas.] Ita ille. Sed tu cogita.

RESOL. CXXIV.

An licitum sit in collatione ferotina ieiunij sumere legumina cocta in quantitate licita, v. g. vnciarum octo? Ex part. 5. traet. 14. & Misc. 2. Resol. 14.

§. 1. Affirmatiuè respondet Bossius *tract. de Iubileo, sect. 4. part. 18. n. 128.* vbi sic ait. Etiam si non subsit causa, vt puta infirmitas stomachi, cenfeo in collatiuncula licitum esse edere iusculum ex aqua, seu vino, pane, & herbis, aut leguminibus, nullo alio præter salem, & parum olei adhibito condimento, & seruata debita quantitate, scilicet ea quantitate panis, aut herbarum, aut leguminum, quam seorsim licet sumere, quia cum panis solum cum aqua decoquitur, parum immutatur, & sic etiam herba, & legumina. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam docet Villalobos in *summ. tom. 1. tract. 23. diff. 7. num. 4.* vbi sic asserit.] No se puede hazer colacion con pescado, o hueuos, ni tanpoco con legumbres, como dize Azorio *part. 1. lib. 7. cap. 8. q. 8.* lo qual entiendo yo, quando fuèlle garbanzos tostados, o fabas crudas, sera materia de colacion.] Sic ille, & præter illum & Azorium docet etiam

Sup. hoc in Re- foliat. 116. §. Villalobos, & §. Reg. in. & §. Fillicius, & in alijs §§. designatis sup. hoc in sup. dicto §. Villalobos.
Pro ouis, & pisceato contentis in lin. 3. huius §. in §. 1. & 2. not. præter. & in

hanc sententiam Layman, in *Theolog. mor. lib. 4. m. 185.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. part. 2. cap. 2. dub. 6. num. 30.* & alij communiter. Et ratio est manifesta, quia in refectiuncula vespertina solum edi possunt quæ ante, vel post prandium, aut cœnam sumi solent, non autem cibi, qui valent potissimum ad nutriendum, qualia sunt pisces & legumina. Adde quòd collatiuncula vespertina licita est ex consuetudine; sed consuetudo non introduxit, vt in ea sumantur legumina cocta, vt pater, ergo, &c. Vnde si Bossius *loco citato num. 110.* merito negauit pisces posse sumi in collatiuncula ieiuniorum, nescio quomodo possit concedere legumina esse licita, nam, vt tradunt Doctores citati, etiam legumina ad nutriendum potissimum valent.

RESOL. CXXV.

An licitum sit eum, qui paratus est cenare, inuitare causa vrbaniatis ad cenandum in die ieiunij? Et ex doctrina huius questionis inferatur etiam vendentes in diebus ieiunij cibos prohibitos, an peccent? Et an seruus, & ancilla, qui condunt, & porrigunt cibos, & mensam heris non ieiunantibus sternunt, mensaque ministrant culpa participes efficiantur? Ex p. 1. tr. 1. Ref. 38.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Lessius *l. 4. c. 1. dub. 3. n. 10.* cum Fagundez *Prac. 4. l. 1. c. 10. n. 12.* Et ratio est: quia nemo potest inuitari, aut incitari ad id quod sine peccato præstare non potest: sed hic non potest sine peccato comedere, vt supponitur; ergo non erit licitum illum ad cenam inuitare.

2. Hæc sententia est probabilis: sed contrariam sententiam probabiliorè esse puto cum Azorio *p. 1. l. 7. c. 31. q. 12.* & Salas *de empr. dub. 47. num. 10.* qui citat Sa, & alios. Idem etiam docet Naldus in *sum. verb. ieiunium, num. 1.* Nauarrus ex Caietano in *Man. c. 21. num. 24.* Idem docet Tannerus in *2. 2. disp. 9. 3. dub. 5. num. 94.* Philarchus *de offic. Sacerd. tom. 3. part. 2. l. 3. cap. 25. in fin.* & nouissimè Franciscus Ortiz in *sum. c. 19. mand. 2. n. 10.* vbi sic asserit: [El que por causa de vrbaniad, d' de hospicio da comida al que esta aparejado à no ayunar, no pecca.] Et ratio est: quia in ea circumstantia non inuitas illum ad cenandum absolute, sed ad cenandum in domo tua, & non alibi; & sic non offers cœnam, sed offers locum, in quo cenari fieri potest. Probat hoc etiam Nauar. quia licitum est, ex iusta causa, inuitare ad actum per se, & suo genere bonum vel indifferentem, nullo modo consentiendo in eum, quatenus ex malitia alterius efficiatur malus. Cæteras rationes vide apud Philarchum *vbi supra.*

3. Post hæc scripta inueni, sententiam Nauar. etiam docere Layman in *Theol. mor. l. 2. tr. 5. c. 13. n. 2.* Filliucium *tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 5. n. 94.* & Villalobos in *sum. tom. 1. tr. 23. diff. 3. n. 2.* vbi sic asserit: [Si aliquo conuida à cenar al que sabe, que si no cena alli, ha de cenar en otra parte, no sera peccado conuidarle, segun Cayetano, y Nanarro: porque esto no es conuidarle à que cene, que ya hauià de cenar, sino à que cene alli, y no en otra parte, y como hauià de cenar à la costa, cena a la del, que le conuida.] Ita ille. Vnde apparet, ex autoritate tantorum virorum quam probabilis sit hæc opinio.

4. Ex his inferitur primò, vendentes in diebus ieiuniorum cibos prohibitos, non peccare: quia tales in bona fide vendunt, & non videntur cooperari peccato illorum, qui mala fide emunt; & in illis diebus multi sunt, qui iis cibis indigent, nec venditores vlla legententur explorare voluntatem, & causas emptionum; ergo, si venditor ceròd non nouerit emptionem in

emendo peccare, non peccat vendendo licet vel publice, vel secreto vendat. Ita Fagundez *Præcept.* 4. l. 1. c. 10. num. 10. & alij aduersus Reginaldum *tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 102.* Secundò infertur, quòd feruus, & ancilla, qui condiunt, & porrigunt cibos, & mensam heris non ieiunantibus sternunt, mensaque ministrant, nullius culpæ participes efficiuntur. Ita Azorius *p. 1. lib. 7. n. 1. q. 11. & p. 2. l. 1. c. 18. q. 5.* Villalob. *vbi sup. Caietan. in 2. 1. q. 147. art. 4. & alij.*

RESOL. CXXVI.

An licitum sit inuitare ad carnem prout frangere ieiunium?

Et hæc ratio est communis plurimorum materis.

Et ait Confessorius accipiens plurimas confessiones in peccato mortali, & unum tantum peccatum committat, an plura?

Item dicendum est de illo, qui in peccato Communionem omnibus ministrat: Ex p. 5, tract. 7. Ref. 7.

Negatiuam sententiam docet Turr. *tom. 1. in 2. disp. 95. dub. 6. Valsq. opusc. de scandalo, quæst. 4. art. 1. dub. 3. num. 17.* quia ex opinione affirmatiua sequeretur licitum esse inuitare ad fornicationem, aut homicidium eum, qui paratus est aliàs fornicari, aut occidere. & reuera alibi fornicaturus est, aut occisurus. Similiter etiam liceret hominem paratum non audire Missam die festo inuitare, ad ludum, & eo ludo ipsum detinere ne audiat Missam, dummodo nihil horum fiat intentione ruinæ proximi, sed tantum vt propriæ satisfiat voluntati, nam sicut ille, qui inuitat ad cœnandum in hoc loco & tempore, inuitat ad actum cui coniungitur malitia hæc & nunc, aut saltem si non inuitat ad actum simpliciter, sed vt fiat determinatus actus in hoc loco & tempore, & ideo non peccat, ex sententia Caietani: eadem ratio ne licitum esset inuitare hominem paratum fornicari, aut occidere vt fornicetur in hoc loco, & cum hac muliere, & occidat hunc hominem in hoc loco, & hoc tempore, si alium occisurus erat, vel cum alia fornicaturus. Si aliquis respondeat in hoc casu, non tantum hominem inuitari ad locum & tempus, sed etiam ad coitum, quia signatur alia materia, idem omnino dicendum est de eo, qui inuitat paratum ad cœnandum, quia dum ipsum inuitat, non solum signat tempus & locum sed etiam aliam materiam cœnæ. Secundò, quia reuera ab omnibus censetur homicida & irregularis quicumque hominem paratum occidere inuitat ad occidendum in hoc loco & tempore, etiam eandem personam, quam occisurus erat, quia hoc ipso quòd consilio suo variatur tempus, & locus, variatur etiam substantia homicidij: nam aliud homicidium est, quòd hic & nunc committitur, quàm homicidium quòd alio loco & tempore committeretur, & in vniuersum omnes cooperatores alicuius damni obligantur ad restitutionem, & rei sunt peccati quotiescumque consilio suo fuere causa, vt damnum quod aliàs inferendum erat, citius, aut velocius, aut alio loco, aut alio modo committatur, quia variato quocumque modo, variatur substantia operationis, & hæc est communis omnium DD. doctrina in materia de restitutione & irregularitate. Tertiò, si aliqua ratione excusaretur qui inuitat aliàs paratum ad cœnandum, non minus excusaretur, si aliàs cœnaturus esset, quàm si cœnaturus non esset, nam quotiescumque aliquis excusatur à cooperatione peccati alterius, ex eo tantum excusatur, quia ille aliàs paratus erat ad faciendum, et si facturus non esset, vt videbimus, ergo eodem modo

excusaretur qui inuitat ad cœnandum, si inuitatus aliàs cœnaturus non erat ac si cœnaturus esset. Quarto, ratione à priori id probatur, quia ille, qui inuitat ad peccandum, non semper ideo peccat, quia directè intendat ruinam proximi, sed quia suadet aliquem actum tali loco & tempore, ex quo sequitur malitia contra aliquod præceptum, sed ex actu carnæ, ad quam aliquis inuitatur tẽpõe ieiunij, sequitur malitia contra præceptum ieiunij, ergo non licet ad talem actum inuitare, inuitando autem ad carnem, non tantum inuitat ad circumstantiam illius, hoc est, ad locum, & tẽpus, sed etiam ad ipsum actum. Et hanc opinionem docet etiam Basilius Pontius *de max. l. 1. c. 18. §. 7. n. 48.* vbi sic ait. Non licet inuitare ad cœnandum tempore ieiunij eum, qui paratus est carnem, quia cum illo actu tali loco & tempore inseparabiliter est coniuncta malitia: ergo, &c.

2. Vtùm his non obstantibus affirmatiuam sententiam tenet Hurtado de Mend. *in 2. 2. disp. 173. sect. 12. §. 154.* vbi sic ait. Homini parato ad actum malum, illumque, vel alium similem facturo, tametsi à me non inuitaretur, licet proponere occasionem, qua illum faciat, & ab eo petere vt faciat, e.g. Antonius est violaturus legem ieiunij, de quo ego sum moraliter certus, possum ex occasione graui illum inuitare ad meam carnem, ita tamẽ vt ipsi constet quid à me petit, non absolute, quasi absolute velim ne ieiunet, sed ex hypothesi quòd ipse velit non ieiunare, & quòd independenter à mea petitione est non ieiunaturus. Ita Caiet. *2. 2. q. 147. art. 4. in fine* quamuis autem agat de solo ieiunio, ratio communis est pluribus materiis. Ita ille, & ante illum Bonac. *de leg. disp. 2. q. 4. punct. 2. n. 35.* Azor. *tom. 2. l. 12. c. 18. q. 4.* & ratio est, quia potest occurrere honesta causa illum inuitandi. Etenim illa inuitatio non est causa peccati interni, iam enim ponitur illud esse cõmissum. Neque est conditio sine qua ieiunium non violaretur externè, iam enim ponitur illum alibi cœnaturum. Est igitur tantum oblatio materis, quã ille possit eligere ex suppositione, quòd sit absolute cœnaturus. Hæc oblatio non est simpliciter mala nec ex se; inuitatio enim ad carnem secundum se nulli opponitur legi. Consilium autem vt cœnet apud me, non est absolutum, sed conditionatum; ad illud autem consilium possum ego moueri honestè multis rationibus. Nam si nulla esset causa, erit peccatum cum hominem inuitare ad cœnam, etiam sub conditione: at non est opus vt causa sit multum grauis. Sufficit enim, v. g. timere fracturum ieiunium alibi cœnaturum cibos noxios, vel ne inurbanus existimeretur, possum etenim in his & similibus casibus dicere, Si tu vis alibi cœnare, ego tibi dabo carnem. Ad argumenta verò quæ superius adduxit Valsquez contra hanc sententiam, ad omnia respondet Hurtado *§. 162. & seq.* Dicendum est igitur absolute non licere aliquem inuitare ad illos actus, quantumuis aliquis sit ad illos paratus, & hæc est doctrina cõmunis ipsorum, etiam Caietani & Nauarri. At verò inuitatio conditionata non potest semper esse damnata; quia si Antonius decreuit necare hodie Franciscum, neque possum ego id impedire, possum consulere Antonio, ne illum hodie, sed cras occidat, ex suppositione, quòd illum sit occisurus, vt ea procrastinatione cõsulam vitam Francisci. Nec potest dici me fuisse causam, vt citius occideretur Franciscus. Item si decernit illi occidere in hoc loco, possum illi consulere, vt illum occidat in alio distantiori, vt eo breui tempore protrahatur vita Francisci, vt mutato loco per temporis dilationem, aut alias causas forte fortuna Francisco prouideatur. Teneor enim id consulere ex ea suppositione. Item si Antonius velit illum occidere domi meæ, possum illi dicere, si illam es occisurus occidas extra domum. Item si Antonius est certus ire ad fornicandum cum femina illi consensura, nisi alia femina